

OBLJETNICE

150. GODIŠNJICA ROĐENJA RUDOLFA STROHALA

 ve se godine 5. travnja navršila 150. godišnjica rođenja, a 21. ožujka 70. obljetnica smrti filologa Rudolfa Strohal.

Rudolf je Strohal rođen u Lokvama u Gorskome kotaru 1856. godine. Diplomom klasične filologije stekao je na zagrebačkome Sveučilištu. Službovao je kao srednjoškolski profesor u Osijeku, Rijeci i Zagrebu, a neko je vrijeme bio ravnateljem gimnazije u Bjelovaru i Karlovcu. Predavao je hrvatski, grčki i latinski jezik. Uređivao je list Omladina, koji je izdavalo Društvo hrvatskih srednjoškolskih profesora. Bio je redovitim članom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Preminuo je 1936. godine.

Posebno je zanimljivo njegovo raznovrsno i bogato filološko djelovanje. Uz poznatu raspravu o hrvatskoj dijalektologiji: Hrvatski dijalekti, autorom je mnogobrojnih studija o mjesnim idiomima čakavskoga i kajkavskoga narječja. Skupljao je narodne pjesme i pripovijetke i objelodanio ih pod naslovom Hrvatske narodne pripovijetke, knjiga 3.

Područje je Strohalova znanstvena zanimanja bila i glagoljica i hrvatskoglagojska

književnost, a na temelju je toga postala njegova Hrvatska glagolska knjiga. Među brojnim su glagoljskim tekstovima koje je izdao i Vinodolski zakon, Veprinački statut, Cvět mudrosti vsake i dr.

Rudolf se Strohal bavio i književno-povijesnim temama i pitanjima, ali i suvremenim jezikom – autorom je Slovnice za srednje i nalike im škole (1893., Bjelovar), napisane za školske potrebe. To je prva hrvatska slovnica napisana Brozovim pravopisom. Brojne metodološke nespretnosti i znanstvene pogreške bile su uzrok tomu da Strohalova slovnica nije imala većega odjeka ni utjecaja. Nešto izmijenjeno i poboljšano, prošireno i dopunjeno drugo izdanje izlazi 1928. godine u Zagrebu u dva sveska. Naslovljeno je kao Gramatika današnjega hrvatskoga književnoga jezika, I. dio: Uvod, glasovi i oblici, II. dio: Sintaksa.

Strohalovi su jezični priručnici, i Slovnica i Gramatika, danas zastarjeli i zabačeni. Njegova Gramatika današnjega hrvatskoga književnoga jezika do nedavno nije bila zabilježena na poznatim nam i dostupnim popisima hrvatskih gramatika. Ipak, Rudolf je Strohal zaslužio svoje mjesto u hrvatskom jezikoslovlju samim tim što je u svoje doba i na svoj osebujan način uplovio u normative brzace hrvatskoga književnog jezika.

Jelena Ribarić

50. OBLJETNICA SMRTI PETRA SKOKA

 ve se godine navršilo pedeset godina od smrti Petra Skoka, velikoga hrvatskoga jezikoslovca. Simbolično je to što je prvi članak u 1. godištu 1. broja Jezika, O jezičnoj kulturi, napisao Petar

Skok. Članak je itekako zanimljiv i poticajan jer su misli iznesene u njemu svježije i za nas današnjike.

Rodio se Petar Skok 1. ožujka 1881. u Jurkovu selu kod Jastrebarskoga. Još je kao gimnazijalac realke u Karlovcu počeo pisati, o književnosti. Studirao je u Beču romanistiku, germanistiku i indoeuropeistiku,

doktorirao je disertacijom iz južnofrancuske toponomastike. Radio je u gimnaziji u Banjoj Luci; u knjižnici u Zemaljskom muzeju u Sarajevu; predavao je romansku filologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, te francuski jezik i književnost i na Višoj pedagoškoj školi.

Bavio se balkanskim jezikoslovljem, ponajviše romanističkim dijelovima: proučavao je narodni latinski, dalmatski jezik, romanske sastavnice u hrvatskim dijalektima i u balkanskim jezicima; bavio se razvojem i međudjelovanjima jezika od istočne obale Jadrana u unutrašnjost te onomastikom. Središte onomastičkoga znanja, upravo Skokovom zaslugom, od 1948. u instituciji je koja je danas samostalan Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Spomenut ću ovdje tek nekoliko njegovih knjiga – Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu (Split, 1933.), Dolazak Slovena na Mediteran (Split, 1934.), Pregled francuske gramatike I–II (Zagreb, 1938.–1939.), Osnove romanske lingvistike I–III (Zagreb, 1940.), Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima I–II (Zagreb, 1950.). A Skokova ostavština u člancima, ogromna je. (Popis u Ljetopisu JAZU za 1946.–1948. (1949.), dopunio Žarko Muljačić u Zborniku za filologiju i lingvistiku, Novi Sad, 1969.)

Skokov je etimološki rječnik u tri knjige sinteza „ukupnog njegova znanstvenog pregalaštva i na polju etimologije i na polju

lingvistike općenito“ i to je najznatniji „doprinos što ga je u dvadesetom stoljeću znanstvenik pojedinac dao hrvatskoj lingvistici i proučavanju hrvatskog jezika“, napisao je August Kovačec. Na žalost, to je djelo nedovršeno, pa je građu obradio njegov učenik i suradnik Valentin Putanec, i „iz tog mora riječi, podataka i dokraja neformuliranih etimoloških rješenja“ izvukao „usustavljenu (...) cjelinu Rječnika“, ističe Vojmir Vinja.

Razvoj poslije Skokova rječnika ide u dva smjera.

Prvi jest dopunjavanje, i tu je veliko djelo Vojmira Vinje, Jadranske etimologije: Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku, u tri knjige. Četvrta, nužno potrebna kazalska knjiga bit će gotova uskoro.

Drugi je smjer priručni etimološki rječnik, manjega opsega, pristupačniji širem krugu čitatelja. Rad na tome planirao je Valentin Putanec. Objavljen je *Hrvatski etimološki rječnik* Alemka Gluhaka (Zagreb, 1993., 832 str.), s oko 1800 natuknica i oko 7800 hrvatskih riječi i više od 1000 imena i hrvatskih i inih, te s pregledom osnovnih pojmova o jezičnom srodstvu i jezicima svijeta.

U čast Petru Skoku održavaju se etimološko-onomastički susreti stručnjaka hrvatskih i inozemnih – dosad su bili redom u Zagrebu (1987.), Zadru, Puli, Krku, Vukovaru i šesti 2006. u Korčuli.

Alemko Gluhak